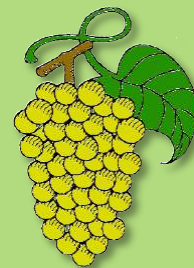

HALO

België – Belgique
P.P. – P.B.
2960 BRECHT
BC 28517

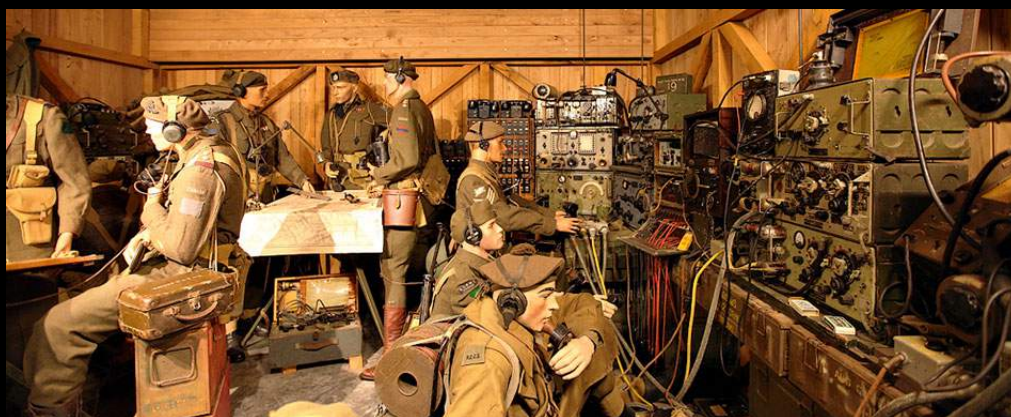
NIEUWSBRIEF NUMMER 52 – december 2018

Verantw. uitgever: Agnes Van den Wyngaert, Elshoutlaan 39, 2960 St-Job in 't Goor - Brecht

**HALO bezoekt
de tuinen van Adegem**

**en het Poland - Canada
War Museum**

IN DIT NUMMER:

Colofon – 3// voorwoord van de voorzitter– 4/ Nieuwe bestuursleden – 5/ Informatievergadering – 6/ Verslag daguitstap – 7/ Warmste week - 8/ Cijfers LTx 2017 – 9/ In Memoriam – 10/Ad Valvas

Colofon

HALO

Vzw Zelfhulpgroep voor
hart/long- en longtransplantatie

Voorzitter

Patrick Vandorpe
voorzitter@HALOvzw.info

Ondervoorzitter

Bart Duyck
ondervoorzitter@HALOvzw.info

Penningmeester

Agnes Van den Wyngaert
penningmeester@HALOvzw.info

Secretariaat

Edwin Claes
secretariaat@HALOvzw.info

Nieuwsbrief

Rina Heylen
Justine Aeyels
nieuwsbrief@HALOvzw.info

Website

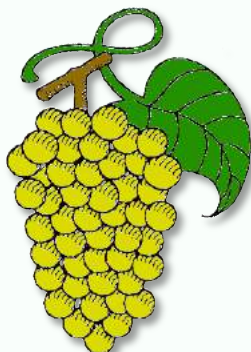
[Http://www.HALOvzw.info](http://www.HALOvzw.info)

E-mail

Bestuur@HALOvzw.info

Drukwerk

Bode van Schoten bvba

DAGZAAL E 502 (start 7h30)

E-mail: - longtransplantatie@uz.kuleuven.ac.be

Telefoon:

- dringende vragen elke weekdag tussen 7h30 en 16h : 016/34 03 72
na 16h: 016/ 34 65 00

- om afspraken te wijzigen of resultaten op te vragen vanaf 13h: 016/ 34 03 72

ADRES- of E-MAILADRESVERANDERINGVERANDERING ?

Bent u verhuisd? Geef het ONS (via ons secretariaat) ook door zodat uw briefwisseling op het juiste adres of e-mailadres aankomt

FAMILIEBERICHTEN

Indien u dit wenst, kunt u een kort familiebericht (geboorte, huwelijk, transplantatie, overlijden, enz...) in de nieuwsbrief plaatsen. Stuur een mail naar Bestuur@HALOvzw.info of neem contact op met een bestuurslid. Het plaatsen van een bericht gebeurt enkel op uw uitdrukkelijke aanvraag.

LIDGELD

Om van HALO lid te worden of te blijven, stort u jaarlijks uw lidgeld (18Euro) op

Ibannr.: BE 669796 2849 5943, bic code: ARSPBE22

van : HALO vzw
Elshoutlaan 39
2960 Brecht

met vermelding van naam patiënt + lidgeld 20... (het jaar waarvoor u betaalt).

Wanneer u HALO voor **40 Euro** steunt (lidgeld niet inbegrepen), ontvangt u een fiscaal attest

TRANSPLANTATIECOÖRDINATOREN

E-mail: transplantatiecoördinatie@uzleuven.be

Telefoon: 016 / 34 29 01

Voor niet dringend persoonlijk contact:

Dirk Claes

E-mail: dirk.claes@uzleuven.be

Telefoon: 016/ 34 45 90

Bruno Desschans

E-mail: bruno.desschans@uzleuven.be

Telefoon: 016 / 34 46 07

Nele Grossen

E-mail: nele.grossen@uzleuven.be

Telefoon: 016 / 34 45 98

Glen Van Helleputte

E-mail: glen.vanhelleputte@uzleuven.be

Telefoon: 016 / 34 18 17

Katrin Eyckmans

E-mail: katrin.eyckmans@uzleuven.be

Telefoon: 016 / 34 45 96

HALO vzw ook op facebook <https://www.facebook.com/groups/632923283514499/>

Voorwoord van de voorzitter

Beste leden,

Die mooie warme zomer is weer voorbij en de herfst doet zijn intrede, eigenlijk een jaarlijks weerkerend fenomeen. Dit betekent dat het jaar op zijn einde loopt en er terug gedacht wordt aan sinterklaas, kerstmis, nieuwjaar enz... Dit betekent ook dat er van mij verwacht wordt om een woordje tot jullie te richten.

Samen met het bestuur hebben we terug geprobeerd om via onze infovergaderingen recente informatie door te geven omtrent longtransplantatie. Ook onze vergaderingen voor de patiënten die op de wachtlijst staan werden massaal bijgewoond. We hebben dit jaar ook voor de eerste maal een familie-bijeenkomst gehouden, dit op vraag van familieleden. Na evaluatie werd beslist om dit de volgende jaren verder te organiseren. Voor onze jaarlijkse daguitstap was er jammer genoeg weinig interesse, maar blijkbaar hadden de afwezigen ongelijk. Om dit allemaal in goede banen te leiden hebben we vier mensen bereid gevonden om het bestuur te versterken, u kan er verder in deze nieuwsbrief meer over vernemen. We proberen om de volgende jaren ons verder in te zetten voor HALO vzw, wie initiatieven heeft mag ons deze altijd doorgeven.

Ik wens U en uw familie een Vrolijke Kerst, een Voorspoedig maar vooral een Gezond 2019 toe. Voor de patiënten die momenteel wachten op nieuwe longen, hoop ik samen met hen, dat deze moeilijke periode vlug achter de rug is en zij terug kunnen genieten van al het moois dat het leven te bieden heeft.

Patrick Vandorpe
Voorzitter HALO vzw

Nieuwe bestuursleden

Sinds september dit jaar hebben we drie nieuwe bestuursleden, hieronder stellen ze zichzelf even voor.

Ik ben Anneke Peeters, Muco patiënt, bijna 52 jaar jong en sinds mei 2016 ben ik eigenaar van donor longen.

Naast mijn taak als mama, mijn beroep uit te oefenen als fotografe en in mijn winkeltje met doopsuiker en alles daar rond klaar te staan ga ik toch proberen om bij HALO mijn steentje bij te dragen waar ik kan.

Ik ben Hans De Cooman, geboren 08/12/1966 in Ninove. In september 2009 werd longfibrose vastgesteld . Tot 24 april 2014 ben ik stabiel gebleven met Esbriet. Hierna kwam ik op de wachtlijst te staan voor een dubbele longtransplantatie en werd een eerste maal opgeroepen na 7 weken op 15 augustus 2014 . Uiteindelijk ben ik getransplanteerd op 5 december 2014, na 5 keer opgeroepen geweest te zijn .

Ik ben Justine Aeyels. Ik heb mucoviscidose en kreeg twee nieuwe longen in augustus van 2016. Ik ben 24 jaar en zit nu in mijn eerste Master Psychologie in Leuven.

In mijn vrije tijd volg ik een cursus fotografie, breng ik tijd met mijn vrienden door en nu ga ik ook meehelpen bij HALO vzw! Ik zal meehelpen bij het maken van de nieuwsbrief.

Infovergadering

Verleden heden en toekomst van dagzaal

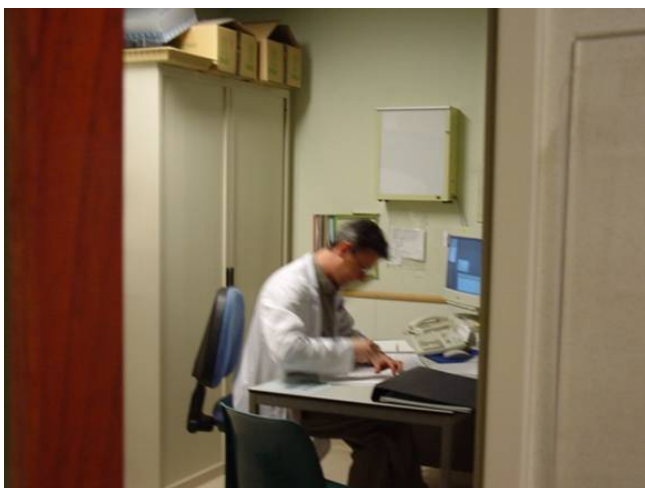
Veronique Schaevers - Verpleegkundig specialist longtransplantatie

Op onze infovergadering van zaterdag 1 december kwam Mevrouw Schaevers ons meer vertellen over het ontstaan van onze vertrouwde dagzaal, de huidige stand van zaken en hoe het verder moet. We willen haar alvast nogmaals bedanken voor de boeiende presentatie!

Gemiddeld zijn er zo'n 70 transplantaties per jaar. Dit jaar zijn hebben er al 64 transplantaties plaatsgevonden (laatste cijfers van 01/12/18). Gasthuisberg behoort tot top 5 van Europese centra, er werden ondertussen al 1100 transplantaties uitgevoerd (laatste cijfers van 01/12/18). Al die patiënten worden opgevolgd hier, in de dagzaal.

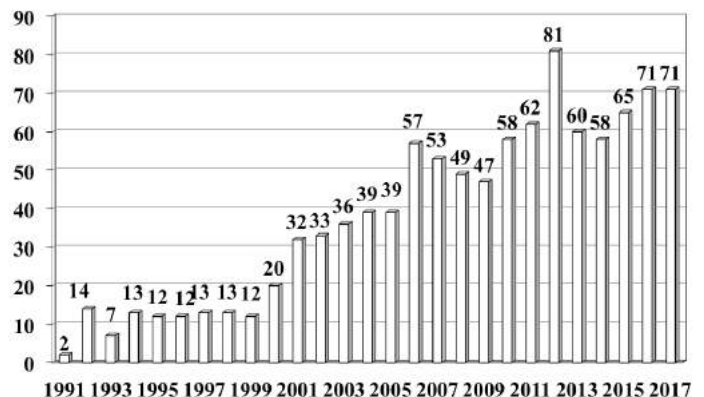
De dagzaal over de jaren heen

Na de eerste longtransplantatie in 14 juli 1991, was er nood aan opvolging van de patiënten. Hiervoor was indertijd nog geen aparte raadpleging zoals nu. De patiënten werden letterlijk en figuurlijk 'tussendoor' gezien door Prof. Dr. Verleden. Er werd op de afdeling Aferese ergens een lokaal gevonden waar de patiënten konden komen op consultatie.

Ergens op de afdeling Aferese werden de patiënten ontvangen van 1991-1994

Evolutie aantal transplantaties in UZ Leuven

Dit heeft geduurd tot 1994, hierna werden de patiënten ontvangen op de dagzaal oncologie. Het contrast tussen de noden van post-transplanten en chemopatiënten was echter nogal groot, dus kwam er in 1999 eindelijk een eigen dagzaal. Deze werd toegevoegd aan de vertrouwde afdeling pneumologie. Door het steeds toenemende aantal patiënten werd ook het team artsen en verpleegkundigen uitgebreid. Prof. dr. Verleden werd nu vergezeld van Prof. dr. Delcroix en Prof. dr. Dupont. Later volgden nog Prof. dr. Vos en Prof. dr. Yserbyt.

Eindelijk een eigen dagzaal vanaf 1999

Vanaf 2011 verhuisde de dagzaal naar functiemetingen pneumologie, waar ze zich vandaag nog steeds bevindt.

Het was ook rond deze tijd dat de shift werd gemaakt van mappen met patiënten dossiers naar elektronische patiëntendossiers. In 2011 verhuisde de dagzaal dan naar de afdeling functiemetingen, waar ze zich vandaag nog steeds bevindt, en kwam er een eigen wachtzaal voor longtransplantatie patiënten.

Dagzaal van vandaag ziet er zo uit:

- Iedere weekdag van 7u - 15u30
 - Volgende verdeling
 - Maandag: prof. dr. J. Yserbyt + 2 vpk (+ extra ondersteuning bloednames)
 - Dinsdag: prof. dr. R. Vos + 2 vpk (+ extra ondersteuning bloednames)
 - Woensdag: prof. dr. R. Vos & dr. L. Godinas + 3 vpk
 - Donderdag: prof. dr. L. Dupont + 2 vpk (+ extra ondersteuning bloednames)
 - Vrijdag: prof. dr. G. Verleden & dr. L. Godinas + 3 vpk (+ extra ondersteuning bloednames)
 - Infuustherapieën: op maandag en woensdag
- (Vpk = verpleegkundige)

ARTSEN

VERPLEEGKUNDIGEN

ADM. MEDEWERKERS

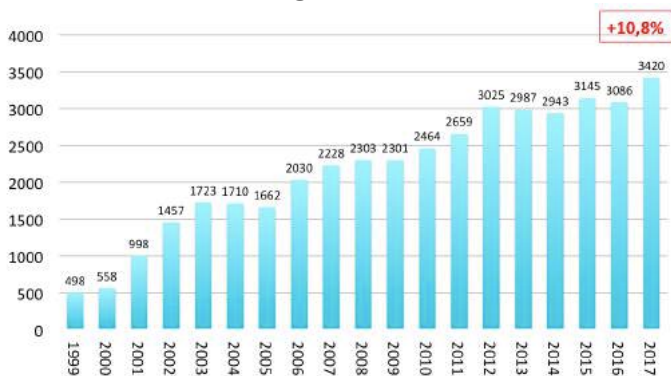

Door de toename van patiënten in opvolging en de toenemende patiëntencontacten per dagzaal zijn er nu twee dagen dat er twee artsen aanwezig zijn, woensdag en vrijdag. Dr. Goldinas is hiervoor het team komen versterken. Vanaf 1 januari 2019 zullen ook op dinsdag twee artsen aanwezig zijn om u te ontvangen.

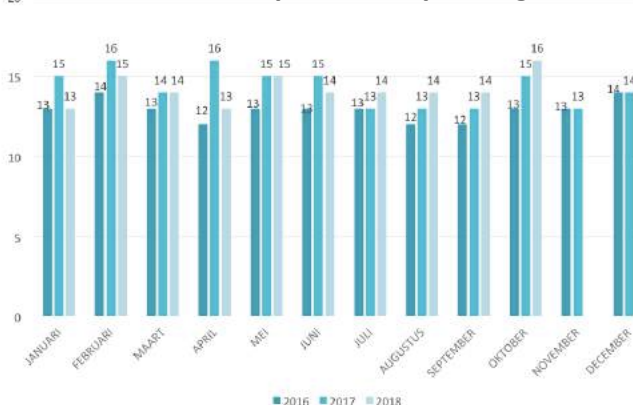
Hierbij enkele tips voor een vlot verloop:

- Kom voorbereid naar uw dagzaal
- Maak een lijst met nodige voorschriften
 - Bij voorkeur via mail 2 dagen op voorhand
 - Indien niet mogelijk, neem dan een ingevulde lijst mee naar de dagzaal
- Breng steeds uw dagboekje en ochtendmedicatie mee
- Verwittig tijdig indien u niet kan komen
- Om afspraken te wijzigen of resultaten op te vragen, gelieve te bellen vanaf **13u**
- Bij problemen (van medische aard) gelieve telefonisch contact op te nemen vanaf **9u30**.

Evolutie dagzaalactiviteit

Gemiddeld aantal patiënten per dagzaal

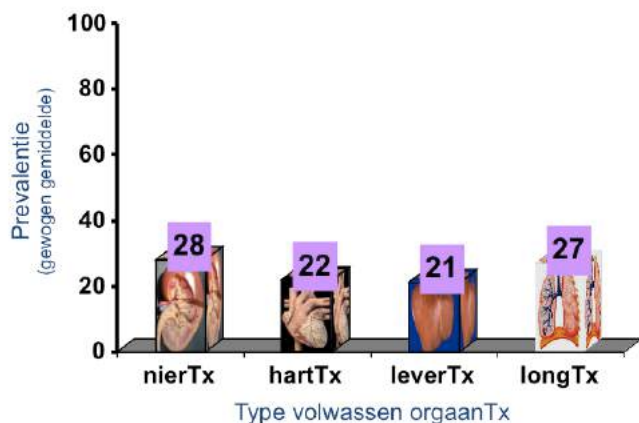
Nieuwtje:

Er is een verandering van medicatie doorgevoerd. Vanaf nu zullen de artsen Mycophenolaat Sandoz in plaats van Cellcept voorschrijven en Valganciclovir in plaats van Valcyte. Beide bevatten dezelfde stoffen maar vanaf nu wordt de generische variant voorgeschreven.

Toekomst van de dagzaal

Hoe moet het nu verder met de dagzaal? Ondanks de toenemende drukte moet toch dezelfde kwaliteit van zorg blijven voorzien. Dit is niet zo'n makkelijke opdracht. Een mogelijkheid is om de patiënt zelf meer hun chronische conditie te beheren in de thuissituatie.

Therapietrouw van medicatie bij volwassenen

Eén van de grootste uitdagingen van de toekomst is het bevorderen van de terapietrouwheid. Bij de longtransplanten blijkt dat toch 1/4 van de patiënten moeite heeft met terapietrouw van medicatie. Uit onderzoek blijkt dat terapietrouw niet verbeterd wordt door enkel educatie. Het is dus niet alleen weten wat je moet doen, maar er ook effectief ernaar handelen.

Er zijn wel manieren die dit zouden kunnen bevorderen. Een eerste mogelijkheid is elektronische educatie, ook het gebruik van app's zou kunnen helpen. Daarnaast zouden skype gesprekken kunnen gehouden worden of meer opvolging via de telefoon. Ook groepseducatie zou een grote hulp kunnen zijn, waarbij lotgenoten samen komen om bepaalde zaken te bespreken.

In conclusie, onze dagzaal heeft al een hele evolutie doorgemaakt, maar dit was zeker nog niet het einde, eerder een nieuwe begin! Bedankt, Mevrouw Schaevens!

Enkele sfeerfoto's van de inforvergadering en receptie:

Daguitstap HALO 2018

Zaterdag 8 september 2018 was het weer zover, de jaarlijkse daguitstap van HALO vzw. Een verslag van Annie Potemans.

We zijn er weer bij voor de jaarlijkse daguitstap met HALO vzw. Deze keer bezoeken we het Canada Poland War II Museum te Adegem.

De heer Maurits Van Landschoot onthulde op zijn sterfbed dat hij tijdens de 2de wereldoorlog, helemaal alleen, mensen verborgen had gehouden voor de nazi's en dat hijzelf zijn leven te danken had aan de Canadese en Poolse bevrijders. Daarom zei hij aan zijn zoon Gilbert Van Landschoot: 'Eens hebben de Canadezen en de Polen wat voor mij gedaan, daarom zult gij vroeg of laat iets voor hen terugdoen.'

Ter gelegenheid van de 50ste verjaardag van de Bevrijding besloot de heer Gilbert Van Landschoot een privaat museum op te richten ter ere van de bevrijders.

Uiterlijk is het gebouw eenvoudig en modern, maar het interieur is zeer indrukwekkend.

We worden warm onthaald. De tafels zijn mooi gedekt, er wordt ons een lekker en verzorgd ontbijt aangeboden en er heerst meteen een gezellige sfeer.

De heer Gilbert Van Landschoot heet ons welkom in zijn bijzonder eigen stijl, ernstig, maar tegelijk ook met een komische toets. Hij vertelt ons over het ontstaan van zijn museum, de inrichting van het hele interieur (hall en tea-room) en de symboliek van alles wat we hier zien. De creatie van de geweldige mooie 'Tuinen van Adegem' naast het museum is dan weer een heel verhaal op zich.

Na het ontbijt rijden we met het toeristentreintje de 'Knabbel-en babbel'-route doorheen Adegem en de andere deelgemeenten van Maldegem. Bij het instappen krijgen we allemaal een zakje 'knabbel' met een speculoos, een franchipane en een cuberdon.

De gids, een welbespraakte dame, maar met een aangename manier van vertellen, doet haar 'babbel'. Gedurende de hele rit vertelt ze voluit over wetenswaardigheden of historiek van bijzondere gebouwen, huizen, gebeurtenissen, monumenten en personen in de verschillende deelgemeenten. Ze legt ook uit waar de verschillende 'knabbels' gemaakt worden en toont zo aan dat ze allemaal originele streekproducten zijn.

Plots moeten we halt houden voor een rood verkeerslicht. Hier is toch geen kruispunt ?

Maar dan zien we ineens, heel rustig, een oud stoomtreintje voorbij rijden. Een nostalgisch moment om dit in de hedendaagse treindrukke nog eens mee te maken...

Natuurlijk speelt er zich altijd wel ergens een anekdote af. Op een gegeven moment zegt de gids: 'Kijk allemaal eens rechts van jullie naar het straatnaambord'.

We lezen: 'PISPOT' Je kan lachen maar 't is waar, die straat bestaat echt !

In het verleden sprak blijkbaar niemand die straatnaam uit. Men sprak altijd over 'de dreef'. Geef toe, dat klonk toch chiquer dan Pispot, maar het kon tegelijk ook voor de nodige problemen zorgen.

Ooit had iemand in 'de dreef' een lap grond gekocht met de bedoeling om er een huis te bouwen, maar dan moet natuurlijk het nodige bouw materiaal op het juiste adres kunnen geleverd worden. Dat adres was zogezegd 'de dreef'.

Op de afgesproken dag had de leverancier met zijn bouw materiaal al het hele dorp rond gereden op zoek naar de dreef, maar die bleek onvindbaar. Als hij teneinde raad aan iemand de weg vroeg naar 'de dreef' en men hem verwees naar de PISPOT dacht die man natuurlijk dat ze hem voor het lapje aan 't houden waren. Je zou voor minder boos worden !

De eigenaar, ongeduldig wachtend op zijn levering, zag uiteindelijk toch de leverancier met het bestelde bouw materiaal arriveren. Van een opluchting gesproken... Een duidelijke communicatie had leed bespaard, en of dit nog een gezellig onderonsje werd ?

Voor we het goed en wel beseffen rijden we al terug de parking van het museum op.

Dit is het beste bewijs dat het een fijne rit was, doorspekt met vele interessante verhalen.

We worden opnieuw begroet in de tea-room en krijgen meteen, in naam van HALO vzw, een fris aperitiefje aangeboden. Dan volgt een uitgebreid en lekker middagmaal. Een compliment aan de kok en aan het personeel voor de vlotte en vriendelijke bediening mag er zeker zijn !

Na het eten krijgen we de keuze: een bezoek brengen aan de 'Tuinen van Adegem' ofwel het museum bezoeken.

De private tuinen werden 42 jaar geleden eigenhandig aangelegd door Gilbert Van Landschoot: een Franse romantische tuin met duizenden rozen, een Engelse landschapstuin met vijvers en watervallen, een Japanse tuin met een pracht aan rotsblokken die de levensweg van de mens symboliseren, en een exotentuin met palmbomen, menhirs en druïdecirkel met magische kracht. Jaarlijks zijn er nieuwe tuinontwerpen.

Kiezen wordt moeilijk. Maar omdat wij en verschillende anderen een voorkeur hebben voor geschiedenis kiezen wij voor de rondleiding in het museum en we hebben er geen spijt van.

Indrukwekkende panorama's stellen de Slag om het Leopolds-en Schipdonkkanaal voor.

Verscheidene diorama's tonen ons levensechte militaire acties uit WO II met 275 uniformen, wapens, zenders, posters, uitrustingen, en een 20 minuten durende originele film over de Slag om de Schelde. Daarbij krijgen we een zeer deskundige (maar absoluut geen saaie !) uitleg. Je merkt natuurlijk direct dat onze gids zeer goed op de hoogte is van wat hier te zien is.

Maar als tussendoor iemand van de groep iets vertelt, vraagt of aanbrengt, weet zij ook hier spontaan en zonder aarzelen perfect over mee te praten of antwoord te geven.

Het is eigenlijk aangenaam om op zulke manier een oorlogsmuseum te bezoeken.

We zullen nog regelmatig aan die vele Canadese en Poolse bevrijders denken die op jonge leeftijd sneuvelden, maar die veelal vergeten worden.

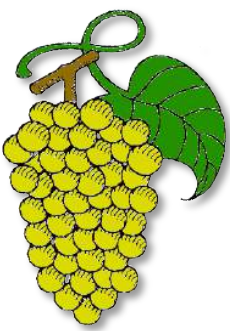
Onze HALO-vrienden die de tuinen bezochten zijn ook zeer enthousiast over wat ze te zien kregen. Ze vertellen ons hoe de heer Gilbert Van Landschoot honderduit en op zijn eigen specifieke manier uitleg gaf over dit prachtige domein. Ze laten ons mooie foto's zien en inderdaad, ze hebben gelijk.

Bij een mini Augustijn-degustatie, ons aangeboden door Canada Poland War II Museum, blijven we nog gezellig wat napraten en nagenieten.
Maar de klok tikt en de wijzers gaan vooruit... ze 'vertellen' ons dat het stilaan tijd wordt om te vertrekken. Velen kijken verbaasd op 'Nù al ???' Dit zegt genoeg. Het is weer een memorabele, interessante en fijne dag geweest waar iedereen ongetwijfeld van genoten heeft.

Bedankt Patrick en iedereen die het samen met u mogelijk maakte om ons deze mooie uitstap aan te bieden.

Verslag : Annie Potemans

Warmste week

Voor de eerste keer doet HALO vzw mee aan de warmste week. Elk jaar vindt dit initiatief van Studio Brussel weer plaats, waarbij 3 presentatoren de week voor kerstmis radio maken buiten, in de kou. Iedereen acties kan organiseren of kan doneren voor zijn/haar doel naar keuze. Er zijn al heel wat acties geregistreerd voor onze vzw, die u kunt raadplegen **op <https://dewarmsteweek.stubru.be/goededoelen/halo-vzw>**. Acties kunnen nog geregistreerd worden tot 24 december 2018. Voor de muzikliefhebbers is het ook mogelijk om een plaat aan te vragen voor een bedrag en goede doel naar keuze, dat dan te horen zal zijn gedurende de warmste week. We willen via deze weg alvast iedereen bedanken voor hun inzet en giften!

Hieronder enkele van de acties die werden georganiseerd voor HALO vzw:

WINTERLOOP OP ZATERDAG 22 DECEMBER

In Oostrozebeke kun je al lopend het centrum verkennen én het goede doel steunen. Omdat in 2018 enkele gemeenteranden en OCMW-raden werden geschrapt, kwam het geld van de zitpenningen vrij. Er werd door de fracties dan beslist deze zitpenningen te doneren aan het goede doel. Daarom loopt Oostrozebeke **op zaterdag 22 december** zich warm voor **Bednet vzw en HALO vzw!** Starten met lopen kan doorlopend tussen **17.30u en 20.30u**, lopen of wandelen kan tot 21u. Per rondje wordt €3 gedoneerd aan het goede doel. **Inschrijven kan voor 17u** en alle deelnemers betalen €5. Startplaats: speelstraat van de school in de Stationsstraat in Oostrozebeke. Ook giften zijn welkom op rekeningnummer BE41 9731 8359 9210 met vermelding "De warmste week Oostrozebeke".

CHOCO ZOENEN VOOR MEER TIJD

HALO vzw zelf organiseerde ook een actie. Er werden zakjes met **chocopops en choco-zoenen** verkocht. Deze werden verkocht aan € 5/zakje t.v.v. HALO vzw en onderzoek naar longtransplantatie.

POSTKAARTJES VERKOOP

De afdeling onroerend erfgoed van Antwerpen verkoopt reeksen van 5 postkaartjes t.v.v. HALO vzw. Op deze kaartjes staan foto's genomen door onze collega GT in het kader van bouwhistorisch onderzoek dat hij verrichte in het team Onroerend Erfgoed van de stad Antwerpen. Hun collega overleed vorig jaar aan de gevolgen van een longziekte en deze actie is voor hun een manier om hem te herdenken en de familie een hart onder de riem steken. Deze actie loopt nog tot vrijdag 21 december.

Ook in kortrijk worden zelfgemaakte kerstkaartjes verkocht t.v.v. HALO vzw tot 21 december.

BOEKUITGAVE TEN VOORDELE VAN ORGAANDONATIE EN TRANSPLANTATIE

Van maandag 10 september tot zaterdag 1 december werd een uitgave van een detectiveroman uitgegeven tv.v. orgaan donatie en transplantatie.

BAKKEN VOOR "LEVEN IN EXTRA TIJD"

In Kinrooi hebben Jos en Corry **zelf wafels, speculaas en cupcakes gebakken**. Die zijn de dan t.v.v. HALO vzw van deur tot deur gaan verkopen. Deze actie werd door de buurtbewoners ook warm ontvangen. Er werd veel over HALO gepraat en de reacties waren onwetend tot nieuwsgierig. Uiteindelijk hebben ze **€4215** kunnen ophalen! Proficiat!

Cijfers

Overgenomen uit het jaarverslag 2017 UZ leuven (LTx)

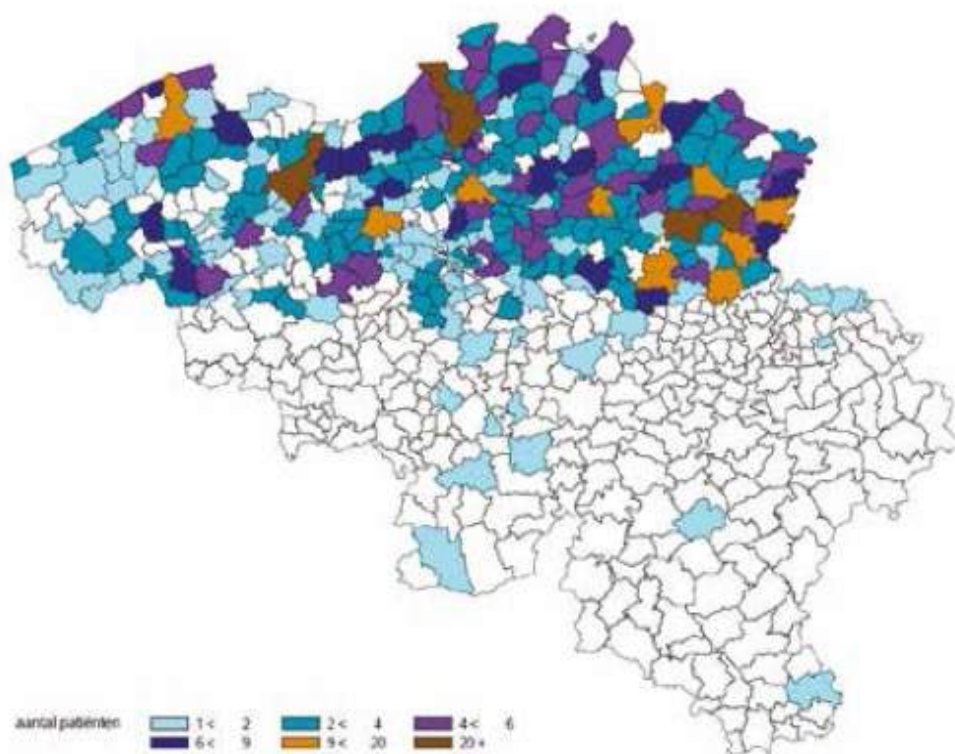
| Transplantatieactiviteiten

Ten opzichte van 2016 is het aantal ingrepen stabiel gebleven (n=71). Er werden alleen maar dubbel-longtransplantaties uitgevoerd, waarvan 3 ingrepen een gecombineerde (longen-lever of longen-nier) transplantatie waren. Er werden 7 (9,8%) retransplantaties uitgevoerd voor chronische afstoting (gemiddeld 4,5 jaar na de eerste longtransplantatie).

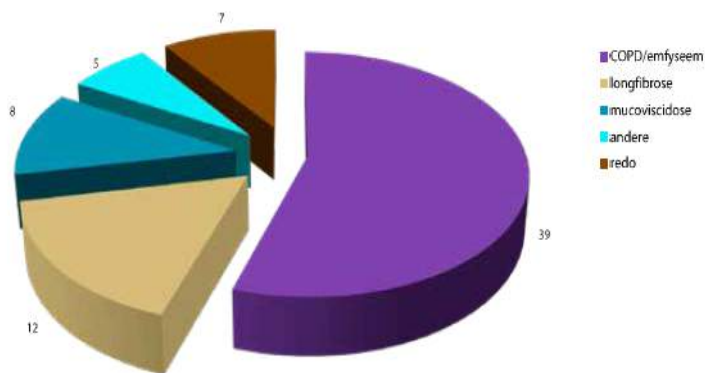
TABEL 3.1 | aantal (hart-)longtransplantaties UZ Leuven (1996-2017)

	'96	'97	'98	'99	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16	'17
Hart-long	4	3	3	-	3	2	2	1	3	1	4	2	1	1	-	3	2	-	-	1	1	-
Unilateraal	5	6	2	8	4	10	10	15	14	9	19	7	8	4	7	1	-	-	-	-	-	-
Bilateraal	3	4	8	4	13	20	21	27	22	29	34	44	40	42	51	58	79	59	58	64	70	71
Totaal	12	13	13	12	20	32	33	43	39	39	57	53	49	47	58	62	81	59	58	65	71	71

FIGUUR 3.16 | geografische herkomst van de (hart-)longreceptoren

FIGUUR 3.19 | indicaties voor longtransplantatie in 2017 (aantal)

FIGUUR 3.21 | gemiddelde donorleeftijd per jaar

